

Initiatiefvoorstel: Nijmegen ziet ze vliegen!

Inleiding

Hoewel de alom bekende huismus nog altijd tot de meest getelde vogelsoorten van Nederland behoort, is het aantal exemplaren de afgelopen tijd heel hard teruggelopen. Het aantal broedparen is in de voorbije decennia gehalveerd van twee naar een half tot hooguit een miljoen vogeltjes. Belangrijkste oorzaak: tekort aan nestgelegenheid. Huismussen zijn voorzichtige foerageerders die het liefste vanuit heggen of struiken opereren. Voor hen is dekking tegen roofvogels en katten heel belangrijk. Struiken, heggen en hagen, ofwel 'middelhoog groen' vormen een belangrijk habitatelement voor de huismus; mussendichtheden liggen veel lager waar deze ontbreken. Het verdwijnen van heggen, hagen of stuiken is dus ook één van de oorzaken van de forse afname van het aantal huismussen. De vogels zijn daarbij eigenlijk al met weinig tevreden: een beetje diversiteit aan bomen, struiken en water, en ze kunnen zich prima redden.

Maar ook een andere typische stadsvogel heeft het steeds moeilijker gekregen: de gierzwaluw. Vroeger waren het de rotsen waar de gierzwaluw in de kieren en spleten broedde. Toen mensen huizen gingen bouwen, trok de gierzwaluw bij hen in. Er was altijd wel een klein plekje in die slordig gebouwde huizen waar de gierzwaluw haar jongen kon grootbrengen, en de gierzwaluw voelde zich op zijn gemak bij de mens. Hij ruimde een hoop lastige insecten weg en bovendien bracht een zwaluw geluk: bij jonggehuwden werden daarom nesten in het huis aangebracht zodat de vogels zich daar konden vestigen. Maar deze vogels hebben steeds minder de ruimte mee: mensen isoleren hun daken en muren. We hebben tegenwoordig vaak hermetisch gesloten huizen van glas of aluminium. Een gierzwaluw kan daar niets mee aanvangen en dus trekt ze weg.

- gierzwaluw (foto: Bill Ball)

Dat zijn spijtige ontwikkelingen, niet alleen voor de vogels zelf, maar ook voor de mens: vogels brengen leven in de brouwerij, zorgen voor vriendelijke natuur in de stad, en als geen ander kan de gierzwaluw met haar gezang het ultieme zomergevoel overbrengen.

Maar... we kunnen er vrij eenvoudig wat aan te doen om deze negatieve tendens om te buigen en onze gevleugelde wijk- en stadsbewoners meer ruimte te bieden – en dat nagenoeg zonder kosten!

Successen in andere steden

Steden als Amersfoort, Dordrecht, Goes, Den Haag, Hardenberg en Zoetermeer maken samen met de Vogelbescherming Nederland hun gemeenten vogelvriendelijker. Ze doen dit om de vogels een handje te helpen, omdat die voor voedsel en nesten steeds vaker zijn aangewezen op verstedelijkt gebied. De acties bestaan onder andere uit het plaatsen van nestkasten (bijvoorbeeld vogelvides voor huismussen) en het inrichten van vogelvriendelijke tuinen. De vogelvide biedt mussen, zonder schade aan het dak, een nestplek. Een kleine invliegopeningen geeft de mussen toegang tot hun nest. Ook voldoet deze aan het bouwbesluit. Dit gebeurt in samenwerking met woningbouwverenigingen, hoveniers en projectontwikkelaars.

In Amersfoort zijn inmiddels nestkastjes met korting te koop en in de Vogelenbuurt in Dordrecht wordt een educatief programma opgezet over stadsvogels, zoals de mus, merel en koolmees. Elders in het land is er ook aandacht voor de ringmus, het roodborstje, het winterkoninkje en de zwaluw.

Hardenberg heeft onder andere bij de nieuwbouw van het LOC negentig gierzwaluwkasten geplaatst. Het Masterplan wordt dit jaar helemaal doorgelicht op de zogeheten vogelvriendelijkheid.

Den Haag subsidieert villa's voor huismussen. Het zangvogeltje krijgt woonsubsidie van de gemeente Den Haag. Omdat het beestje steeds slechter broedplekjes kan vinden in de stad, wil de gemeente dat Hagenaren de mussen 'verwelkomen met een villa'. Deze mussenvilla, een kingsize vogelhuis, is met een fikse korting te koop in een tuincentrum. De korting is mogelijk gemaakt door een subsidie van de gemeente.

En in Goes hebben burgers de mogelijkheid gekregen om hun dakpannen aan te laten passen naar dakpannen `met een huifje` zodat ze geschikt worden voor bewoning door onder andere de gierzwaluw en de huismus. Twee vogelsoorten die zich tot op heden moeilijk bleken te vestigen in de nieuwbouwwijken van deze stad.

Het meest sprekende voorbeeld is wellicht een initiatief in Sneek, dat in juni van dit jaar in het zonnetje werd gezet tijdens de Stadsvogelconferentie 2011. Op basis van een burgerinitiatief is door de gemeente Sneek een actieplan stadsvogels vastgesteld. Dit om een achteruitgang aan stadsvogels in de stad een halt toe te roepen. Het actieplan kent vijf speerpunten: draagvlak en samenwerking, het inzetten op één bedreigde soort, het centraal stellen van de particuliere tuin, een vogelvriendelijke aanpak van het openbaar groen en gerichte voorlichting. Met de huismus als bedreigde vogelsoort is, met de nodige publiciteit, op deze punten ingespeeld. De bewoners reageerden enthousiast. De nestactie was een succes en er is meer aandacht voor de natuurvriendelijke tuin. Overleg met andere organisaties maakte duidelijk dat er de bereidheid is om het leefklimaat voor stadsvogels te verbeteren. Dit wordt ondersteund door een zo vogelvriendelijk mogelijke inrichting van het openbaar groen.

Dit alles gebeurt in de genoemde steden met de gemeente als inspirator, in samenwerking met woningbouwverenigingen, hoveniers, projectontwikkelaars en... mensen die een tuin

hebben. Daarbij is het goed om op te merken dat wij als menselijke bewoners van huizen ondervinden geen enkele hinder of schade van de aanwezigheid van deze vogels. Intussen zijn ook in Nijmegen al op enkele plaatsen gierzwaluwneststenen geplaatst (zoals bij de Hessenberg, de MaasWaal en Nieuwe Voorstad, en binnenkort ook op Plein 1944) en het eerste succes is al geboekt: diverse gierzwaluwen maken er bij de Hessenberg nu al gebruik van.

Kansen voor het bedrijfsleven

Naast burgers kunnen ook bedrijven hun (nest)steentje bijdragen aan een rijke terugkeer van stadvogels in Nijmegen. Voor het bedrijfsleven bestaan belastingvoordeelregelingen (zoals de MIA- en VAMIL-regelingen) waarbij bedrijven tegen gunstige voorwaarden natuur- en milieuvriendelijke maatregelen door kunnen voeren.

De regelingen zijn voor bedrijven, die belasting betalen over hun winst. Het gaat om de investeringen, die zij op hun balans zetten en die betrekking hebben op maatregelen die via MIA en Vamil worden gestimuleerd. Een minimale investering per jaar van €450,00 is voldoende om al in aanmerking te mogen komen voor de VAMIL-regeling, en een minimale investering per jaar van € 2.200,00 volstaat om in aanmerking te mogen komen voor de MIA-regeling.

Natuurvriendelijke maatregelen die voor deze regelingen gemeld kunnen worden, zouden betrekking kunnen hebben op bedrijven(terreinen), kleine bedrijven in woonwijken, garages en tankstations, met bijvoorbeeld platte daken - groendaken zijn dan een mooie optie.

Als er woonwijken gerenoveerd worden zou het hierdoor goed mogelijk zijn dat de bedrijven die in die wijken liggen (of er tegenaan) ook natuurvriendelijke maatregelen gaan nemen.

Kortom...

Laten we nu doorpakken in onze stad, en de kans benutten om met relatief weinig inspanning en nauwelijks kosten bio-diversiteit in Nijmegen te bevorderen en de vogels een betere kans te geven om in Nijmegen neer te strijken!

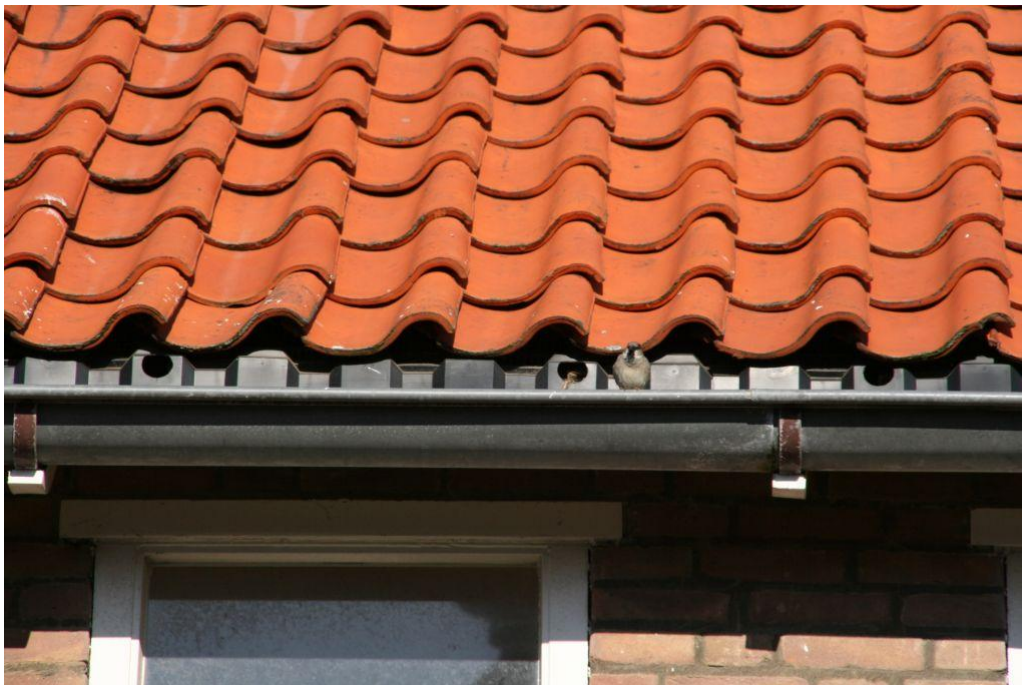

- huismus (foto: Wikimedia)

Enkele beelden van vogelvides en nestkasten

- nestkast (foto: Hans van Paddenburgh)

- vogelvide (foto: Hein Verkade)

Voorstel aan de Gemeenteraad

GroenLinks stelt de gemeenteraad voor om een aantal maatregelen te nemen dat een (nest)steentje bijdraagt om een verdere achteruitgang van het aantal huismussen en gierzwaluwen te voorkomen in onze stad.

De Gemeenteraad van Nijmegen,

in vergadering bijeen op...

gelezen het initiatiefvoorstel van de GroenLinks

Besluit:

1. het nemen van vogelvriendelijke maatregelen te stimuleren door dit als voorwaarde op te nemen in de aanbestedingen van nieuwbouw in de stad, hierbij kan gebruikt gemaakt worden van de checklist natuurvriendelijke maatregelen aan gebouwen die de Vogelbescherming i.s.m. BAM Utiliteitsbouw heeft ontwikkeld.
2. het stimuleren van het plaatsen van nestkasten door particulieren voor zowel huismussen als gierzwaluwen door bij vergunningaanvragen voor dakrenovaties te adviseren een vogelvide te plaatsen.
3. er bij de groeninrichting en het beheer op toe te zien dat bestaande en nog te plannen groenvoorzieningen in de wijken voldoende diversiteit hebben (bomen, grasvelden die niet allemaal gemillimeterd zijn maar juist wat hoger gegroeid, struiken en kruiden, met een voorkeur voor inheemse soorten en water) om stadsvogels voldoende kans te geven zodat ze voor de stad kunnen worden behouden.
4. informatie over vogelvriendelijke maatregelen voor particulieren en bedrijven beschikbaar te maken via de website van de gemeente.

Namens de fractie van GroenLinks,

Jeroen de Haan-Rissmann

Simone Claus-Witsenhuijsen